

Kerkdienst in Adventkerk, Amersfoort op 25 juli 2010

Bijbellezing & tekst: 2 Timoteüs 1:1-10

Thema: Met vrijmoedigheid het Evangelie delen

Jaap Haasnoot

Ik zat wel even met m'n ogen te knippen toen Tegbaroe, de Ethiopische collega in het bijbelvertaalteam, die vraag stelde. We waren in gesprek met een ambtenaar van de lokale overheid over het maken van een woordenboek in de Shekkacho-taal. Toen we volgens mij klaar waren met het gesprek, zei Tegbaroe tegen de ambtenaar: "Ik heb nog een vraag, hoe denk je eigenlijk over Jezus?". Mijn eerste reactie was: dat vraág je toch niet in deze setting? Maar toen ik zag dat de ambtenaar niet erg geschokt was door de vraag, begreep ik dat het vooral mijn verlegenheid was om het evangelie ter sprake te brengen in die omgeving.

Ja, inderdaad, dit is een voorbeeld uit Ethiopië en dat kunnen we niet zomaar overplanten naar onze eigen situatie. Maar het roept wel de vraag op hoe en wanneer wij dan het evangelie ter sprake brengen. Ik zal eerlijk zeggen dat ik me schaamde dat Tegbaroe die vraag stelde. We hebben het toch over zakelijke dingen en dan ga je toch iemand niet lastig vallen met die vraag! Maar als je daar langer bij stil staat, dan vraag je je af wanneer je dan wel het geloof in Jezus ter sprake brengt. Zijn wij in Nederland daar misschien niet wat te zuinig mee? Zijn we ergens bang voor? Dat men ons vreemd vindt of misschien te overdreven? Of schamen we ons eigenlijk voor het evangelie? Die boodschap van een Verlosser aan het kruis? Dat verhaal van overwinning, maar dan door het lijden heen? Want we weten allemaal dat dit voor veel mensen geen populaire boodschap is.

Het is belangrijk om bij deze vragen stil te staan – ook midden in de zomer. Want als wij als leerlingen van Jezus belemmerd worden door angst of schaamte, dan blokkeert dat de voortgang van het evangelie. Dan onthouden we mensen die er nog niet van weten de kans om te ontdekken dat juist in de zwakheid van het evangelie haar kracht ligt. En dan krijgt uiteindelijk onze God niet de eer die Hem toekomt.

Het gedeelte uit 2 Timoteüs dat we zojuist lazen, kan ons verder helpen bij deze vragen. Het advies van Paulus aan zijn jonge collega Timoteüs kan ons persoonlijk bemoedigen om te leven vanuit Gods kracht en liefde en het kan ons als gemeente de weg wijzen hoe we als minderheidskerk een stad op een berg kunnen zijn in een samenleving die steeds verder van God afraakt.

[over 2Tim]

De 2e brief van Paulus aan Timoteüs is niet onder vrolijke omstandigheden geschreven. Paulus zit in de gevangenis in Rome en hij voelt dat zijn einde nadert. Paulus voelt zich in de steek gelaten en in deze brief vraagt hij Timoteüs om naar hem toe te komen. In hst. 4 lezen we: "Kom snel naar me toe... en ook: Probeer voor de winter te komen". Paulus voelt dat de tijd dringt. Hij vraagt Timoteus ook heel praktisch om z'n mantel en boeken mee te nemen

als hij komt. Deze 2e brief heeft een emotionele toon: “mijn geliefd kind” en “ik verlang ernaar je te zien”. In deze afscheidsbrief bemoedigt Paulus Timoteüs om door te gaan op de juiste weg: “Bewaar het goede dat je is toevertrouwt” (1:14).

Tegen deze achtergrond kijken we naar onze tekst in 1:6-8. Ik wil eerst naar vers 6 en 8 kijken en dan naar vers 7.

[genadegave – vers 6]

Paulus noemt het oprechte geloof van Timoteüs (vs 5) en spoort hem aan om de genadegave die hij van God gekregen heeft levend te houden. Er wordt niet bij gezegd welke gave dat is. In het NT komen verschillende rijtjes voor met gaven die de Heilige Geest aan mensen geeft tot opbouw van de gemeente. In de brief aan Titus noemt Paulus een rijtje kenmerken van een opziener in de gemeente: zo iemand is gastvrij, goedwillend, bezonnen, rechtvaardig, toegewijd en beheerst. Dat klinkt misschien niet zo spectaculair, maar juist mensen met die kenmerken wil de Here God gebruiken in zijn werk. Timoteüs had dus zo’n gave ontvangen en nu roept Paulus hem op om die gave aan te wakkeren. Om het vuur van die gave brandend te houden. Daar moet je dus iets voor doen. Als je een kampvuur niet regelmatig opstookt en nieuw hout toevoegt, dan gaat het uit. Zo’n genadegave van God is dus geen eindpunt, zo van: die heb ik binnen en dat is het. Nee, het is iets dat onderhoud nodig heeft en dat gevoed moet worden. Dat doe je volgens mij door die gave eenvoudigweg te gebruiken en door te bidden of de Here God je wilt laten zien hoe je dat talent kunt inzetten tot zijn eer.

Maar dan moet je wel weten welke gave je hebt. Laat ik het wat breder zeggen: dan moet je wel weten hoe de Here God u en jou wilt gebruiken tot uitbreiding van zijn koninkrijk. Ik ben er van overtuigd dat we allemaal gebruikt kunnen worden en nodig zijn. Daar hoeft je geen Timoteüs voor te heten of dominee of zendeling voor te zijn. U hebt misschien gelezen of gehoord dat wij ons voorbereiden om opnieuw naar Afrika te gaan. We krijgen regelmatig de reactie dat mensen het bijzonder vinden wat wij doen. Dat vinden wij natuurlijk niet erg om te horen, maar er zit dan soms ook iets in van: jullie hebben die gave en roeping gekregen, maar ik blijf maar gewoon in NL en voor mij is dat allemaal niet zo helder. Daar kun je echter iets aan doen: ontdek wat je gave is en houd het vuur daarvan brandend! Ga ermee aan de slag. Dat kan het leiden van de Alpha-cursus zijn, het koken voor de open maaltijden of via msn een vriend of vriendin bemoedigen. En iemand anders doet in alle eenvoud voorbede voor mensen die problemen hebben.

[schaam je niet – vers 8]

Die roeping en gave is helemaal belangrijk tegen de achtergrond van vers 8. Het lijkt erop dat Timoteüs zich zo nu en dan schaamt voor het evangelie van Jezus en voor de situatie van Paulus in de gevangenis. Normaliter schaam je je voor iets als je iets verkeerd hebt gedaan of als je tekort geschoten bent. Als dat niet het geval is, hoeft je je niet te schamen. Toch vind ik het niet vreemd dat Timoteüs zich schaamt voor dat goede nieuws van Jezus de gekruisigde. Hoe kan er via die weg ooit vergeving en geluk te vinden zijn?, zo denken niet-gelovigen. En

hoe valt het te verkopen dat Paulus vanwege zijn geloof in de gevangenis zit te wachten op de doodstraf? Dat maakt het geloof zeer zeker niet aantrekkelijk.

Ik herken me wel in Timoteus. Je kunt heel erg bezig zijn met de vraag of wat je zegt of doet door de ander wel begrepen zal worden. Misschien vinden ze wel dit of misschien denken ze wel dat! En terwijl we daar druk mee zijn, laten we heel wat gelegenheden voorbij gaan om ons geloof te delen op school, op het werk, in de sportschool of bij het voetbal. Paulus zegt eenvoudigweg: schaam je niet, daar is geen reden toe. Getuig van de Heer en Hij doet de rest. We mogen daar best wat vrijmoediger in worden. Een Afrikaanse evangelist die in NL werkt zei eens tegen me:

“Nederlanders praten wel veel over het weer, maar niet veel over dingen die er echt toe doen. Hoe kunnen we elkaar helpen als we zo gesloten zijn? God zorgt wel voor het weer!”.

En ja, het is moeilijk te verkopen dat het evangelie met lijden en vervolging gepaard gaat, maar dat is wel de normale weg van het goede nieuws door de wereld. Daar hoeven we ons niet over te verbazen en ons niet voor te schamen. Laten we daarbij ook niet vergeten dat juist in een situatie van vervolging de kerk groeit.

Vers 8 eindigt met de kracht die God Timoteüs wil geven om vol te houden, en dat brengt ons dan bij vers 7.

[angst <> kracht, liefde en bezonnenheid – vers 7]

Want in dat vers maakt Paulus een tegenstelling tussen een geest van lafhartigheid, bangheid aan de ene kant en die van kracht, liefde en bezonnenheid aan de andere kant. En daarmee raken we de kern van dit gedeelte. Hoe kunnen we onze gaven gebruiken en met vrijmoedigheid het evangelie delen: door te kiezen voor de geest van kracht, liefde en bedachtzaamheid.

Paulus proeft bangheid bij Timoteüs. Hij is jong, niet zo zelfverzekerd en heeft last van angst. De NBV kiest voor de vertaling ‘lafhartigheid’, dat is nogal stevig. Anderen vertalen: vreesachtig of bangheid. Dit woord staat ook in Matteüs 8, het verhaal van de storm op het meer: Jezus zegt dan tegen de leerlingen: waarom zijn jullie zo bang?

Er zijn allerlei redenen om bang, angstig te zijn in het leven en daar wil ik niet gemakkelijk over doen. Het probleem met angst is dat het heel vaak op jezelf gericht is en dat het focust op het onmogelijke. Paulus houdt ons vanmorgen voor dat angst – in het algemeen en helemaal om te getuigen – niet bij God vandaan komt.

Ik moest hierbij denken aan het verhaal van een vader. Hij vertelde me dat zijn dochttertje van 6 jaar niet alleen naar de donkere zolder durft om iets te gaan pakken. Het lichtknopje voor de tl-buis op zolder zit onderaan de trap, maar het duurt even voordat de tl-buis aangaat. Als ze alleen naar zolder gaat, staat ze heel lang onderaan de trap, zodat ze zeker weet dat het licht op zolder aan is als ze de trap op gaat. Maar als haar vader meegaat en onderaan de trap staat, dan rent ze meteen de trap op, dan is ze niet bang.

God heeft ons niet een geest van bangheid gegeven, maar juist een van kracht, liefde en bezonnenheid. Tegenover dat ene enkele woordje 'bangheid' staat de overvloed van geestelijke kracht, liefde en bedachtzaamheid.

Uit de tekst is het niet gemakkelijk op te maken of het om de Heilige Geest (met hoofdletter) of om de houding/mentaliteit (kleine letter) gaat, maar ook in het laatste geval gaat dat niet om de werking van Gods Geest heen.

Het gaat dus om kracht, liefde en bezonnenheid. Kracht (dunamis in het Grieks) doet ons denken aan de belofte van Jezus in Handelingen 1:8: als de Heilige Geest over jullie komt, zullen jullie kracht ontvangen en van mij getuigen. We zien in het boek Handelingen wat die kracht met de kleine, bange groep discipelen heeft gedaan. Kracht is het eerste wat nodig is tegenover bangheid.

Het tweede is liefde (agape in het Grieks). Dit is niet de liefde die we op een natuurlijke manier voelen voor familie en vrienden. Dit is een goddelijke liefde die het zelfs mogelijk maakt om vijanden lief te hebben. De eerste christenen stonden bekend om hun zorg voor zieken en achtergestelden en nog steeds is het deze liefde die ons drijft om te zoeken dat wat verloren is.

Het laatste woord is bezonnenheid (NBV). Dit woord wordt niet zo vaak gebruikt in het NT. Het kan ook zelfdiscipline en nuchterheid betekenen. Het gaat er hier volgens mij om dat Timoteüs wijze beslissingen maakt, dat hij zich niet laat meeslepen door de laatste theologische mode. Ook in onze tijd komt er veel voorbij, binnen en buiten de kerk. Het is een gave als we daar niet impulsief, maar bedachtzaam en wijs mee om gaan.

Deze drie woorden kracht, liefde en bedachtzaamheid staan naast elkaar. Je zou kunnen zeggen: ze zijn alle drie gelijktijdig nodig. Als je er één te veel benadrukt, wordt het eenzijdig: kracht zonder liefde, liefde zonder kracht, wijsheid zonder liefde... Ons getuigenis als christenen moet krachtig, bedachtzaam en vol liefde zijn.

Maar goed, hoe doen we dat nu in de praktijk? Het is natuurlijk prachtig om te zeggen dat we als christenen onze gaven moeten gebruiken in een geest van kracht, liefde en wijsheid en dat er geen reden is om bang-ig te zijn, maar hoe doe je dat dan? Ik noem 2 voorbeelden, 1 dichtbij en 1 ver weg.

Het eerste verhaal is dat van een gemeentelid uit Ede. Laten we hem Wim noemen. In het bedrijf waar hij werkt, kon hij promotie krijgen. Dat betekende wel dat hij op zondag naar beurzen moest om daar de producten aan de man te brengen. Wim dacht na over dit voorstel en zei tegen z'n baas: ik wil deze nieuwe functie alleen als ik niet op zondag hoef te werken, omdat ik dan naar de kerk wil gaan. Als dat wel moet, dan blijf ik gewoon in m'n oude functie. De baas accepteerde zijn voorwaarde en Wim kreeg de nieuwe functie. Een poosje later kwam een collega van Wim die ook christen is naar Wim toe en hij zei: ik wilde dat ik ook die voorwaarde had gesteld. Maar ik heb het toen niet gedaan en nu ondervind ik de gevolgen ervan.

[U begrijpt dat het me even niet gaat om wel of niet op zondag werken, maar meer om hoe je als christen aangeeft wat je belangrijk vindt.]

Het 2e verhaal komt opnieuw uit Afrika. In een project voor ex-prostituees in Tanzania leren deze vrouwen hoe ze zeep kunnen maken en zo een inkomen kunnen verdienen. In dat proces van zeepmaken moet op een bepaald moment de zuurgraad worden bepaald en – zo heb ik me laten vertellen – dat is niet ongevaarlijk. Als je dat niet voorzichtig doet, kun je je handen beschadigen. De dominee van een kerkje in de buurt van het project vond het niet goed als de vrouwen dat risico zouden lopen en hij besloot dat hij degene was die de zuurgraad zou meten. Op de foto die ik zag van deze groep vrouwen staat de dominee dan ook met een zuurgraadmeter in zijn hand.

Misschien vindt u de voorbeelden wel té gewoon, maar ik noem juist deze bijzondere en toch gewone verhalen die volgens mij laten iets laten zien van getuige-zijn met kracht, liefde en wijsheid. In het geval van de Afrikaanse dominee zonder een woord te zeggen. De Here God wil gewone – soms bange – mensen gebruiken voor de uitbreiding van zijn koninkrijk, want juist dan wordt zijn kracht in onze zwakheid zichtbaar.

Paulus zet dit alles in vers 12 in het persectief van de toekomst, en daar sluit ik mee af: “Maar ik schaam mij niet, want ik weet in wie ik mijn vertrouwen heb gesteld en ben ervan overtuigd dat hij bij machte is om wat mij is toevertrouwd te bewaren, tot de grote dag aanbreekt”.

Amen